

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: nõukogu direktiiv, mis käsitleb akvakultuurloomade ja akvakultuuritoodete loomatervishoiunõudeid ning teatavate veeloomadel esinevate haiguste ennetamist ja tõrjet” ning Ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust 90/424/EMÜ kulutuste kohta veterinaaria valdkonnas

KOM(2005) 362 lõplik — 2005/0153 ja 0154 CNS

(2006/C 88/04)

15. septembril 2005 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 37 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: nõukogu direktiiv, mis käsitleb akvakultuurloomade ja akvakultuuritoodete loomatervishoiunõudeid ning teatavate veeloomadel esinevate haiguste ennetamist ja tõrjet” ja “Ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust 90/424/EMÜ kulutuste kohta veterinaaria valdkonnas”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsiooni arvamus võeti vastu 25. jaanuaril 2006. Raportöör oli **hr Fakas**.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 424. istungjärgul 14.–15. veebruar 2006 (14. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 145., erapooletuks jäi 1.

1. Järeldus

1.1 EMSK leiab, et esitatud ettepanekud on sammuks õiges suunas ning kiidab heaks veeloomadel esinevate teatavate haiguste ennetamiseks ja tõrjeks soovitatud meetmed.

2. Seletuskiri

2.1 Akvakultuur on ühenduse jaoks väga oluline sektor, eriti maapiirkondades ja rannikualadel. 2004. aastal tootis Euroopa Liidu akvakultuurisektor 2,5 miljardi euro väärtuses kala, molluskeid ja koorikloomi. Siiski võib haigustest tulenev (suremus, vähenenud kasv ja kvaliteet) finantskahju hinnanguliselt ulatuda kuni 20 protsendini toodangu väärtusest. Ettepaneku eesmärk on kehtestada kaasaegne ja sihipärane seadusandlus, et vähendada kõnealuseid kulusid. Juhul kui need väheneksid ainult 20 %, tähendaks see 100 miljoni euro suurust lisaväärtust aastas.

2.2 Praegune seadusandlus töötati välja kaksikümne aastat tagasi, kui Euroopa Liitu kuulus 12 liikmesriiki. Selle eesmärgiks oli kaitsta esmajoonelise tollase ühenduse peamisi akvakultuuriliike — lõhelisi (forell ja lõhe) ning austrikasvatust. Kõnealuseid õigusakte on vaja kaasajastada, et need peegeldaksid laienenud ELi mitmekesisest vesiviljelusest ja akvakultuuriliike ning võtaks arvesse märkimisväärsed arenguid tootmises, olemasoleva seadusandluse rakendamise 15-aastast kogemust ja teaduse arengut kõnealuses valdkonnas. Samuti peab ajakohastama eeskirju, viimaks ELi eeskirjad vastavusse rahvusvaheliste lepete ja standarditega (näiteks Maailma Kaubandusorganisatsiooni sanitaar- ja fütosanitaarmedetete lepingu ja Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni eeskirjad).

3. Taustinfo

3.1 Ettepanekuga kaotavad kehtivuse olemasolevad esmased õigusaktid (nõukogu direktiivid 91/67/EMÜ, 93/53/EMÜ ja 95/70/EÜ) ning need asendatakse ühe uue direktiiviga. Uue direktiivi eesmärk on ajakohastada, uuesti sõnastada ja konsolideerida akvakultuuritoodete kaubandusega seotud loomatervis-

hoiu eeskirjad (k.a haiguste ennetamine ja tõrje), et tõsta Euroopa Liidu akvakultuuritootjate konkurentsivõimet.

3.2 Selles sätestatakse akvakultuuritootmisetevõtete ja töötlemisrajatiste üldnõuded, nt tegevusload ja nõuded tootmisele.

3.3 Ettepanek sisaldab akvakultuurloomade ja -toodete loomatervishoiu üldnõudeid turuleviimisel, aga ka kolmandatest riikidest ühendusse imporditavatele akvakultuurloomadele kehtivaid sanitaareeskirju.

3.4 Esitatakse sätted teatud haigustest teavitamise ja nende vastu võitlemise kohta ning haigusvabade tsoonide väljakuulutamise kohta.

3.5 Teatud nõuded kehtestatakse liikmesriikide pädevate asutuste ja laboratooriumide osas. Suunised esitatakse lisades.

3.6 Ettepaneku koostamise õiguslik alus on asutamislepingu artikkel 37. Kohaldatakse proportsionaalsuse põhimõtet. Finantsmõju ühenduse eelarvele on eeldatavasti piiratud.

3.7 Mõju eelarvele võib oodata peamiselt kahes valdkonnas:

- (a) majandushüvitised seoses haiguste tõrjega ja
- (b) esmaste õigusaktide rakendamine ning teisest õigusaktide vastuvõtmine ja korraldamine.

3.8 Teises ettepanekus nõukogu otsuseks esitatakse muudatused, mis on vaja teha kehtivasse menetlusse ühenduse rahalise toetuse kohta akvakultuurloomade veterinaarmedetetele, mis on sätestatud nõukogu otsusega 90/424/EMÜ, arvestades seejuures ettepanekuid uue veeloomade tervishoiu direktiivi kohta ja ettepanekut Euroopa Kalandusfondi kohta.

3.9 Teise ettepaneku kohaselt lubatakse liikmesriikidel vastavalt Euroopa Kalandusfondi III jaotisele kasutada rakenduskavadele mõeldud eelarvet akvakultuurloomade teatud haiguste tõrjeks ja likvideerimiseks.

3.10 Rahalise toetuse menetlemine peab toimuma kooskõlas praegu kehtivate maismaaloomade haiguste tõrjeks ja likvideerimiseks ettenähtud finantshüvitiste menetlusega.

3.11 Proportsionaalsuse põhimõte kehtib ka teise ettepaneku kohta. Sama on ka õiguslik alus: asutamislepingu artikkel 37.

3.12 Teise ettepaneku alusel peaks ühenduse finantshüvitisi veeloomade haiguste tõrjeks tulevikus eraldatama Euroopa Kalandusfondi kaudu (KOM(2004) 497 lõplik, artikkel 32). Sestap on raske prognoosida ettepaneku mõju Euroopa Kalandusfondile, kuna see sõltub haigusest tabatud majandi(te) suurusel, loomade väärtusest jne.

4. Üldised märkused

4.1 Praegune ühenduse seadusandlus käsitleb vaid lõhe-, forelli- ja austrite kasvatust. Pärast vastavate seaduste kehtestamist on akvakultuuri areng (koorikloomade, molluskite, rannaja jõekarpide jne kasvatus) olnud tohutu. Seetõttu arvab EMSK, et on soovitatav ja isegi vajalik muuta seadusandlust nii, et see hõlmaks ka akvakultuuritootjate kasvatatavaid muid veeloomi.

4.2 EMSK tervitab kõnealuseid ettepanekuid, sest need annavad suure panuse veeloomade haiguste ennetamiseks ja tõrjeks.

4.3 Komitee on arvamisel, et akvakultuuri sektori otstarbekohaseks arengu tagamiseks ja tootlikkuse suurendamiseks tuleb veeloomade tervishoiunõuded sätestada ühenduse tasandil. Seda on tarvis nii siseturu väljakujundamiseks kui ka nakkushaiguste leviku vältimiseks. Seadusandlus peaks olema paindlik ning võtma arvesse sektori arengut ja mitmekesisust.

4.4 EMSK arvates peaks lisaks ühenduse tasandi meetmetele suunama jõupingutused selleks, et tõsta liikmesriikide vastavate pädevate asutuste teadlikkust ja valmisolekut, kes vastutavad veeloomade haiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimise eest.

4.5 Eli praegune lubade andmise süsteem on eriti range ning esitatavad nõuded on karmimad kui konkureerivatel riikidel. See mõjutab sektori elujõulisust. EMSK arvates on nõuded täidetud kavandatava ettevõtete registriga, milles sisalduvad üksikasjalikud andmed iga ettevõtte töötlemissüsteemi, akvakultuuritootmisetevõtte käitleja ja olemasoleva loa kohta.

4.6 Ühenduse tasandil on vaja kindlustada, et veeloomade haigused ei leviks. Seetõttu on oluline kehtestada ühtlustatud tervishoiunõuded akvakultuuritoodete turuleviimiseks, samuti tuleks koostada nimekiri haigustest ning neile vastuvõtlikest liikidest.

4.7 EMSK leiab, et võimalike veeloomade haiguspuhangute varajaseks kindlakstegemiseks on vaja kohustada neid, kes on

kontaktis haigustele vastuvõtlike veeloomadega, teavitama igasuguse kahtluse korral pädevaid asutusi.

4.8 Liikmesriikides tuleks korraldada regulaarseid, mitteregulaarseid ja erakorralisi kontrole, tagamaks seda, et akvakultuuritootmisetevõtete käitlejad tunneksid ning rakendaksid haiguste tõrje üldeeskirju.

4.9 Teadmised siiani tundmatute veeloomade haiguste kohta täienevad pidevalt. Seepärast arvab EMSK, et haiguse ilmne misel või haiguskahtluse korral on väga oluline teavitada kõiki liikmesriike ja komisjoni ning võtta tarvitusele võimalikud meetmed selle tõrjeks.

4.10 Kaitsmaks veeloomade tervishoiu olukorda ühenduses peetakse vajalikuks tagada, et ühendust läbivate elus akvakultuurloomade vedude puhul järgitakse asjakohaseid tervishoiunõudeid. Lisaks tuleb tagada, et kolmandatest riikidest imporditavad akvakultuurloomad ja akvakultuuritooted ei kannaks nakkushaigusi.

5. Konkreetsete märkused

5.1 EMSK nõustub arvamusega, et erinõudeid ei peaks kehtestama kontrollitud tingimustes (akvaariumid või tiigid) peetavate dekoratiivsete ja muude veeloomade turuleviimisel. Kui kõnealuseid veeloomi peetakse aga väljaspool kinniseid süsteeme või akvaariume või puutuvad nad kokku ühenduse loodusvetega, peab EMSK vajalikuks kohaldada olemasoleva direktiivi üldtervishoiunõudeid. Eriti puudutab see karpkalu (*Cyprinidae*), sest näiteks populaarne dekoratiivkala koi (*Cyprinus carpio*) on vastuvõtlik teatud haigustele.

5.2 Liikmesriigid peavad kehtestama reeglid sanktsioonide rakendamise kohta direktiivi sätete rikkumise korral. EMSK arvates peavad nimetatud sanktsioonid olema tõhusad.

5.3 Artikli 5 lõige 2 sätestab, et enne kui liikmesriik võtab vastu otsuse akvakultuuritootmisetevõttele loa andmisest keelduda kooskõlas artiklis 4 sätestatule, tuleb kaaluda ka meetmeid riskide vähendamiseks, sealhulgas võimaliku asenduspaiga leidmist kõnealuse tegevuse tarbeks. Komitee teab siiski, et asenduspaiga leidmine ei ole sageli võimalik looduslike kalavarude hulgas levivate zoonootilise toimega mõjureid sisaldavate mahutite puhul. EMSK arvab, et kõnealuste haiguste levikut saab vähendada, kui tootmisetevõtteid hallatakse korrektselt, hoitakse nimetatud varusid kinnistes ja kontrollitavates süsteemides, peetakse kinni hügieeninõuetest, viiakse sisse loomateravishoiu seiresüsteem ja rakendatakse muid nõukogu direktiivis loetletud meetmeid.

Brüssel, 14. veebruar 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Anne-Marie SIGMUND